

Nastja Vidmar je z zgodbo *V kino s filozofom zasedla* 1. mesto na študentskem literarnem natečaju [Rdeča nit 2016](#). Komisijo so sestavljali dr. Katarina Marinčič (predsednica komisije), Miha Fištravec, Katarina Gomboc in Amadeja Iskra. Izbirali so med 50 kratkimi zgodbami.

3. mesto je zasedla Mateja Arnež z zgodbo *Božična večerja*, 2. mesto pa Samanta Hadžić Žavski z zgodbo *Serijski morilec*.

{fshare id=2474}

V kino s filozofom

Sprehajala se je po motnih ulicah, ki so pod milim nebom nudile žareče ne-ugodje. Edini način, da je po napornem dnevu predavanj in obiskovanj knjižnic ubežala čarom novoletnega onegavljenja, je bil ogled filma. V kino sicer že dolgo več ne hodi. Glede filmov je namreč izjemno izbirčna in velika večina kinematografov ne predvaja filmov, ki so ji ljubi. Naletela pa je na super film ob pogovoru z enim od filozofov svetovnega kova, katerega ideje emancipirane oživitve pasivnih gledalcev je izredno cenila in vzela v osrčje svoje raziskovalne poti. Vendar se zgodba ne začne na začetku, začne se v kinodvorani. Začne se, kot pravi filozof, ko razumemo,

da je tudi gledanje akcija.

Hitro se je podvzela in si kupila karto za ogled filma. Ob njenem neučakanem postopanju ob knjižni omari je ura ravno naznanila, da je čas zrel za ogled projekcije. V dvorano se je počasi začela zgrinjati manjša skupina ljudi, ki jih je družil skupni interes – ogled filma. Sedma vrsta, četrti sedež. Njeno mesto. Odvila si je šal in si slekla jakno nato se je usedla na svoje mesto in mirno čakala na začetek projekcije. Pred ogledom dokumentarnega filma je filozof povedal nekaj besed in hitro odjadral iz dvorane. Očitno je bilo, da si filma ne bo ogledal. Luči so se ugasnile. Začelo se je. Opazovala je podobe pred seboj in jim mirno sledila. Pustila je, da bežijo mimo kakor fragmenti in ni jim posvečala preveč pozornosti. Verjetno je bil eden izmed razlogov tudi to, da je bila utrujena od celega dneva in da je v zadnjih dneh spala komaj kaj, ne več kot štiri ure. A tedaj se je začelo. Spanec. Na začetku je človek vedno prepričan, da bo zaspanost kratkotrajna, a temu tudi tokrat ni bilo tako. Iz minute v minuto je postajalo stanje vse bolj nevzdržno. Prijetna toplina ogrevanega prostora in mehko udobnega naslonjala sta pripomogla, da so veke postajale vse težje in težje. Začel se je boj s časom. To ni bil boj, ki bi ga lahko kar tako pustil ob strani. V dvorani je bila popolna tišina, črno-bel film je nežno drsel skozi platno. Scene niso nikakor izstopale, bile so monotone in temu primerno je bilo tudi zvočno ozadje projekcije. Prav nobenega v nebo vpijočega zvočnega izživljanja, pravcata tišina, ki te nežno ponese v udoben spanec. Začelo se je s pritajenim umirjanjem dihanja in postopnim udiranjem telesa v udobnost sedeža.

Situacija je bila kritična. Umirjeno dihanje je usklajeno umirjalo pogled in veke so počasi zagrinjale svoje zaves. V tem trenutku se je zavedla, da se je pa že potrebno spraviti skupaj, film je namreč bil izredno zanimiv in je od gledalca terjal izjemno koncentracijo in prisotnost vseh razsežnosti. Z odpiranjem oči na stežaj ter sumljivimi in globokimi pogledi v levo in desno, se je vsake toliko zdramila in za nekaj sekund prebudila. Takšno delovanje je postalo izjemno mučno in tiho sedenje na sedežu več ni bilo dovolj, da bi se spravila s spancem. Telo je klicalo po radikalni akciji in v igro je stopilo pritajeno samo-nasilje. Z roko, neslišno in nevidno, je pričela ščipati kožo v delu malo nad kolenom. Bolečina je seveda bila vzdržna in je pomenila zgolj nekaj sekundni odmor, zgolj nekajsekundno zdramitev in vrnitev v filmsko projekcijo.

To je bila aktivacija gledalca v svojem najbolj intimnem in imanentnem pomenu. Ko bi le kdo vedel, za kakšno borbo je pravzaprav šlo. Lahko bi ji rekli borba telesa in duha v kinodvorani, vendar je svoje razsežnosti ponesla na naslednjo raven. Nihče ne ve kaj se je pravzaprav dogajalo v sedmi vrsti, na četrtem sedežu. Prizorišče bi v nekem transcendentnem oziru lahko ponazarjalo bitko za Stalingrad, le da tokrat ni bilo žrtev in ni bilo takšnega razdejanja. Z vsako sekundo filma je bila črnina tista, ki je napolnjevala dvorano, izza temne podlage pa je žarelo

belo platno. Prava uspravanka. Potrebno se je bilo po-služiti drugačnega pristopa in ta pristop je bil, po vsej verjetnosti, tudi najbolj konkretni doslej in je skozi svoj učinek tudi najdlje trajal. V mislih je tisočkrat izrekla hvalo svoji materi, da ji je predstavila Keglove vaje. Zaradi šuma v komunikaciji je nekoč sicer zmotno mislila, da gre za Heglove vaje in da je končno osvojila enega izmed najtežjih filozofskih mislecev. Kasneje je le ugotovila, da Hegel s temi vajami nima prav nič skupnega. Mati ji je dobrohotno omenjala vaje za voljo starostne hvaležnosti ob vseh morebitnih nepredvidljivih tegobah. Presunilo jo je, kako je v begu pred spancem to lahko koristno. To izjemno modro in pametno strateško aktivacijo je uporabila zoper svojega sovražnika – spanec. Naslednjih pet minut ni bilo nikakršnega problema pri premagovanju spanca. Vse je bilo na svojem mestu in ozirajoč se po dvorani sploh nihče ni opazil boja na četrtem sedežu sedme vrste. Nihče se ni niti ozrl in vsi so še naprej nemoteno opazovali podobe, ki so se jim risale skozi projekcijo filma. Globoko je zavzdihnila in opazovala izrazit umetniški pristop k problematiki begunske krize, še preden je v Evropi do takšne krize zares prišlo. Izjemen pristop in izjemno delo umetnika, si je mislila pri sebi. Borba je bila pozabljena in nič več ni moglo skaliti miru in užitka v spoznavanju vseh nadaljnjih scen, ki so jih prekinjale ustvarjalčeve namerne prekinitve dogajanja. S takšnimi prekinitvami je dosegel tisti ključni učinek, ko se subjekt – gledalec potuji iz drže odtujenega subjekta, ki sprejema podobe kot samoumevne in o njih prične razmišljati. A kot nalašč je zatrta bitka pridobila razsežnosti žganih alkoholnih pijač, ki v svoji vztrajnosti potuhnjeno bdijo nad izbrančovo nespametnostjo. Kakor žganje, tako tudi spanec v zasedi čaka na zgolj en samcat trenutek nepazljivosti, v kateri bi se lahko posamezniku prikradel za hrbet in ga, z vso svojo mogočnostjo, lopnil po tilniku, s tem pa bi mu prizadejal močan udarec prekomerno okajenega stanja, ki je na las podobno stanju kinkanja. Vmesno stanje med pijanostjo in treznostjo in stanje med spancem in budnostjo. Žganje da posamezniku vedeti, tako kot spanec, da je še kako tu in da vsaka potlačena instanca uzurpira na površje v nekoliko bolj nesramni, konkretni in celo perverzni obliki, kot je to sprva vidno.

Mir petih minut je nasledila vojna vseh nadaljnjih minut na četrtem sedežu. Tokrat je vedela, da gre zares. Tu več ni bilo prostora in ne kraja za sprenevedanje. Spanec je bil tu in spanec je vztrajal v vsej svoji dejanskosti. Šlo je na vse ali nič. Glava je postajala vse težja in težja in v nekem trenutku je celo izgubila boj z nasprotnikom. Sklonjena je za nekaj sekund omahnila v naročje in v tistem momentu je tudi ves filmski zven in prikaz izgubil svojo podobo. Obdajali sta jo tema in tišina. Nato pa preporod. Glava se je kot feniks dvignila iz naročja in s široko odprtimi očmi zazrla svoj pogled v platno. Začelo se je s spraševanjem in začudenjem, češ kaj se je v tem momentu pravzaprav zgodilo. Bila je to tesnobna prikazen, ki opozarja na to, da je verjetno v neki instanci odmaknjenosti v spanec, celotna dvorana opazila to surovo brezbržnost in nespoštovanje umetniškega dela. Občutek sramu ji je na lica pričaral rahlo rdečico. Bila je v silni zagati, a kljub vsem strahovom, ki so jo obdajali, je opazila, da ji prav nihče ni namenjal takšne pozornosti, kaj šele da bi kdo opazil, da je za nekaj sekund izgubila pozornost in rdečo nit filma. A vendar je boj prehajal v vse hujše oblike. Glava je pričela padati na vse strani. Podobe na platnu so postajale zabrisane in ni ji bilo več pomembno ali kdo opazuje dogajanje na četrtem sedežu sedme vrste. Želja po emancipaciji gledalčeve pozornosti je postajala vse bolj nujna in pomembna. Vedela je, da jo pred popolno predanostjo spancu lahko reši zgolj popolna

aktivacija telesa in duha. Telo je več ali manj mirovalo, medtem, ko se je v duhu dogajal boj med obstankom in kapitulacijo. Vsa aktivacija je propadla, dekle pa je padlo pod neusmiljenimi streli veških loputanj. Oči so se zaprle in dihanje se je uskladilo z dremežem. Vse je kazalo na to, da so sedež, telo in duh v sedmi vrsti postali eno. Ni bilo več nikakršnih želja po tem, da bi se upirala. Prepustila se je spancu. Nato pa dvanajsta vrsta prvi sedež. Smrčanje moža, ki je ob pridušenem zvoku filma izrazito butalo v ozračje dvorane. Zbudil jo je in sprva se je počutila kot jetnik, ki ga ob skrajno neprimerni in nespodobni uri prebudijo in na silo z vlečejo iz celice na mučno zaslišanje ali celo pred strelni vod. Ozrla se je po dvorani in uzrla gospoda, ki je prav tako izgubil bitko s časom spanca in z močjo njegove vztrajnosti. Razmišljala je, ali je tudi temu gospodu morda neprijetno ob dejstvu, da je zapravil pozornost filmske projekcije? Po oziranju po dvorani je opazila, da ni bila edina. Marsikateri človek je izgubil bitko na svojem sedežu. Pomislila je na to koliko bitk je hkrati potekalo v tej kinodvorani. Koliko aktivacij posameznikov, ki so reagirali na stanje utrujenosti in spanca, se je odvijalo prav tam. To, kar jo je naučila ta projekcija filma, je bilo preoblikovanje nje kot gledalke in postala je aktivna nosilka neke kolektivne prakse. V izjemno nerodnem smislu. Kolektivni boj na različnih sedežih je sicer ločil posameznike med seboj, vendar je zgostil to skupno, kolektivno situacijo v prakso individualne predpriprave na boj. Nekakšen pred-boj v smislu »dati energijo za akcijo« oz. dati energijo, da bi sploh lahko začeli neko kolektivno akcijo. Pomislila je na vse to in projekcija filma se je končala.

Vse kar je ostalo in vse zaradi česar bi človek lahko posumil, da se je v sedmi vrsti na četrtem sedežu dogajalo nekaj groznega, je bila rahlo šepajoča podoba ženske, ki odhaja iz kinodvorane z ravnokar na silo prebujeno nogo. To je vse, nikjer nikakršne sledi po brutalnih razsežnostih bitke, nihče nobenega ranjenca ali žrtve, nikjer nikakršnih sledi. Vojna duha s telesom, ki je želelo spati, se je končala neodločeno. Vsaj na prvi pogled je vse kazalo na to. Največje navdušenje trenutka pa je bil pogled na vse ostale zehajoče obiskovalce, ki so ravno tako po-šepavali ob izhodu iz dvorane.

Kakšen sloves bil imel filozof, ko bi ne odšel iz dvorane že pred samim začetkom filma. Njegova leta izkušenj so namigovala na to, da je ne samo izjemno razgledan in podkovan v teoriji, ampak da je tudi izjemno izkušen ob takšnih dogodkih, ki so jim bili priča gledalci. Po napornem dnevu se je odločil, da si filma, skupaj z vsemi ostalimi gledalci, naposled le ne ogleda. Verjetno je vedel, kako močan in hud boj utrujenega človeka se lahko vrsti v kinodvorani. Kako neprimerno in nerodno bi šele bilo, če bi si ogledal projekcijo in poleg vsega tudi sam zaspal in oh, kako neusmiljeno bi šele zvenelo to, da bi vsak od spečih gledalcev lahko izjavil, da je spal s tem filozofom...

Ob izhodu iz kina je opazila, da bo v naslednji uri še ena izjemno pomembna in za raziskovalca nujna projekcija filma, vendar se je šele tu videlo, da je bila bitka odločena. Naposled je zmagal spanec, ali pač... Ob odhodu iz dvorane, se je podala v ledeno-mrzlo noč, skozi mrzle, vetrovne ulice mesta in mislila je samo na spanje. Ob prihodu domov pa jo je čakalo novo in nepričakovano presenečenje. Nespečnost. Do četrte ure zjutraj je s knjigo v naročju poskušala podoživeti boj, ki bi se mu, brez vsakršnega premisleka, takoj vdala. A tega boja ni bilo od nikjer. Ostal je v dvorani. Sedma vrsta, četrti sedež. Boril se je z nekom drugim, ki si je ogledoval neko drugo projekcijo.